

REFORMA WALUTOWA WŁADYSŁAWA GRABSKIEGO

Reforma walutowa Władysława Grabskiego – reforma monetarna w Rzeczypospolitej mająca na celu zwalczenie hiperinflacji. Od 29 kwietnia 1924 roku złoty polski stał się prawnym środkiem płatniczym w Polsce.

Władysław Grabski

Po odzyskaniu niepodległości w listopadzie 1918 na terytorium II Rzeczypospolitej były początkowo w obiegu cztery waluty: marka niemiecka, korona austriacka, rubel carski i marka polska (waluta Królestwa Polskiego).

Gmach Sejmu przy ul. Wiejskiej w Warszawie

W styczniu 1920 roku Sejm RP ustanowił jako jedyną walutę państwa polskiego markę polską. W związku z niestabilną sytuacją skarbu w okresie wojny polsko-bolszewickiej i bezpośrednio po niej marka polska podlegała inflacji.

Marka polska, zlikwidowana w wyniku reformy Grabskiego (10 marek polskich z 1917)

W roku 1923 umiarkowana inflacja marki przerodziła się w hiperinflację, która doprowadziła do poważnego kryzysu skarbu państwa, niemożności skutecznego pokrywania wydatków budżetu i zaburzeń społecznych, które doprowadziły do upadku gabinetu premiera Wincentego Witosa, powołania w grudniu 1923 roku rządu Władysława Grabskiego i uchwalenia przez Sejm RP nadzwyczajnych pełnomocnictw dla powstałego rządu.

Nowo wprowadzona waluta, Złoty Polski (2 złote polskie z 1936)

W ramach udzielonych pełnomocnictw premier Władysław Grabski dokonał sanacji skarbu przede wszystkim poprzez wprowadzenie jednorazowego podatku majątkowego i radykalne cięcia kosztów administracji państwowej, a także egzekucję danin publicznych. Bez przeprowadzonej reformy skarbu reforma monetarna byłaby nieskuteczna. 14 kwietnia 1924 r. ukazuje się rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej o zmianie ustroju pieniężnego, mocą którego z dniem 1 lipca 1924 r. marka polska przestała być prawnym środkiem płatniczym w Polsce. Polska Krajowa Kasa Pożyczkowa postawiona została w stan likwidacji. Ustalono relację zdeprecjonowanej marki polskiej do nowej waluty złotowej na 1800 000 mkp.=1 złotemu. Powołano odrębną instytucję bankowo-emisyjną BANK POLSKI w formie spółki akcyjnej. Oficjalne otwarcie Banku Polskiego nastąpiło 28 kwietnia 1924 r. Od 29 kwietnia 1924 roku złoty polski stał się prawnym środkiem płatniczym w Polsce.

Rząd ustanowił również nową walutę – złotego i powołał jego emitenta – Bank Polski, który zastąpił Polską Krajową Kasę Pożyczkową jako wyłączny emitent waluty państwa polskiego. Przeprowadzono pełną wymianę marek polskich na złote, przy czasowym utrzymaniu w obiegu obu walut. Nowa waluta została oparta na parytecie złota, wartość 1 złotego ustalono na równoważną 0,2903 grama złota. Jeden złoty był równy frankowi szwajcarskiemu, a

parytet złotego do dolara ustalono na poziomie 5,18 zł za 1 USD. Stosunek wymiany marki polskiej na złotego Grabski ustanowił na 1 800 000:1. Powołano do życia niezależny Bank Polski (w którym Skarb Państwa zachował pakiet większościowy i akcje uprzywilejowane), pełniący funkcję banku centralnego i emisyjnego.

Reforma walutowa doprowadziła do ustabilizowania sytuacji gospodarczej i pozwoliła na rozwój Polski w latach 20. i 30. XX wieku. Złoty był do 1939 walutą w pełni wymierną, o stabilnym kursie wymiany.

W konsekwencji niemiecko-polskiej wojny celnej w 1925 r. i wynikającego z niej nagłego deficytu bilansu handlowego Rzeczypospolitej Bank Polski w listopadzie 1925 roku odmówił premierowi Władysławowi Grabskiemu dalszej interwencji giełdowej w obronie sztywnego kursu złotego, co doprowadziło do spadku kursu do ok. 10 zł za dolara. W konsekwencji decyzji Banku Polskiego Władysław Grabski podał się do dymisji wraz z gabinetem w przekonaniu o niemożliwości kontynuacji swej polityki gospodarczej. Dymisja rządu spowodowała dalszy spadek kursu złotego. Destabilizacja polityczna, która nastąpiła po upadku gabinetu Grabskiego otworzyła drogę do przeprowadzonego w maju 1926 roku przez Marszałka Józefa Piłsudskiego przewrotu majowego. Po przewrocie kurs złotego ustabilizował się na poziomie ok. 9,10 zł za USD, aż do roku 1934 i rewaluacji złotego skutkiem spadku kursu dolara do poziomu 5,20-5,30 zł za USD (kurs był utrzymany do wybuchu II wojny światowej).

OPRACOWAŁ: RYSZARD JAŚKOWSKI

WYKORZYSTANO: WIKIPEDIA